

ONTHEFFINGSREGELING 2025-2026

Auteur: Mariska Punt
Datum: 17-9-2025

Algemeen

Het volgen van onderwijs in alle bij het profiel behorende vakken is een vanzelfsprekendheid. Pas wanneer de kansen op schoolsucces ernstig in gevaar komen, valt te overwegen gebruik te maken van de ontheffingsregeling. Aangetoond moet zijn, dat eventueel externe begeleiding en andere verlichtingen die de school biedt, aantoonbaar onvoldoende effect hebben gehad of kunnen hebben.

Ontheffingsregeling

Leerlingen kunnen in uitzonderlijke situaties ontheffing voor bepaalde vakken of onderdelen van vakken verkrijgen. Bij het verlenen van ontheffing baseert de school zich op de regelgeving in de Wet op het voortgezet onderwijs en het Inrichtingsbesluit.

Aangepast programma Frans of Duits in de onderbouw

In de onderbouw kan geen vrijstelling voor één of meer vreemde talen worden gegeven. Wel kan in bijzondere gevallen een aangepast programma worden gevolgd voor Frans en/of Duits. Het gaat hier om leerlingen met een stoornis die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis en voor wie de vreemde talen een zeer ernstig struikelblok vormen. Deze leerlingen zouden anders misschien gedwongen zijn naar een opleiding van een lager niveau uit te wijken dan waarvoor zij in principe capaciteiten hebben. Onder een aangepast programma verstaan we een zogeheten 'light versie' met een vermindering c.q. vervanging van bepaalde onderdelen van dat vak. Deelname aan een dergelijk aangepast programma blokkeert het volgen van de betreffende taal in de bovenbouw.

Bovenstaande dispensatie op lesstofonderdelen geldt tevens voor de leerling die

- a. Voor de eerste maal tot een school voor voortgezet onderwijs is toegelaten, en;
- b. is geplaatst in een hoger leerjaar dan het eerste, en;
- c. voordien buiten Nederland vergelijkbaar onderwijs heeft gevolgd, en
- d. daarbij geen of te weinig onderwijs in de desbetreffende taal of talen heeft gevolgd.

Werkwijze en procedure:

Voor dispensatie en een daaropvolgend aangepast programma Frans en/of Duits wordt door de teamleider de volgende route gevolgd:

- Door ouders/verzorgers wordt een dispensatieverzoek middels een beargumenteerd schrijven bij de betreffende teamleider ingediend;
- De teamleider legt het verzoek ter advisering voor aan de betrokken vakdocent en raadpleegt de orthopedagoog leerstoornissen. Het verzoek hoeft **niet** te worden voorgelegd aan de ontheffingscommissie;
- Een besluit tot dispensatie wordt door de teamleider genomen en in Magister vastgelegd.
- De vakdocent stelt in samenwerking met de orthopedagoog leerstoornissen een plan van aanpak op en legt dit vast in Magister.

Lichamelijke Opvoeding - alle jaarlagen (onderbouw en bovenbouw)

Indien noodzakelijk kan de school in alle jaarlagen en afdelingen vrijstelling verlenen voor het vak Lichamelijke Opvoeding wegens lichamelijke gesteldheid. De leerling hoeft geen vervangend onderwijs te volgen.

Werkwijze en procedure:

- In het geval van een bepaalde lichamelijke gesteldheid is het mogelijk de leerling een vrijstelling te verlenen voor het vak Lichamelijke Opvoeding. In het geval er sprake is van een handicap hoeft de leerling geen vervangend onderwijs te volgen. Over deze vrijstelling dient de inspectie te worden geïnformeerd met de verklaring waarop de vrijstelling berust.
- Door ouders/verzorgers wordt een verzoek voor een permanente vrijstelling aan de hand van een beargumenteerd schrijven bij de betreffende teamleider ingediend.
- De aanvraag voor vrijstelling voor het vak Lichamelijke Opvoeding dient vergezeld te gaan van een verklaring van een arts, fysiotherapeut of andere medisch deskundige.
- De teamleider legt het verzoek ter advisering voor aan de betrokken LO-docent. Het verzoek hoeft niet te worden voorgelegd aan de ontheffingscommissie;
- Een besluit tot permanente vrijstelling wordt door de teamleider genomen en in Magister vastgelegd;
- Indien er sprake is van een blessure of een tijdelijke lichamelijke gesteldheid, behoeft bovenstaande procedure niet te worden gevolgd en krijgt de leerling een vervangende opdracht met vergelijkbare zwaarte als het gemiste onderdeel. Deze opdracht wordt gegeven door de LO-docent en dient binnen de betreffende studieperiode te zijn afgerond.

Bovenbouw

Het bevoegd gezag kan een leerling enkel ontheffing verlenen voor de tweede moderne vreemde taal op het **atheneum** (voor mavo, havo en gymnasium is de tweede moderne vreemde taal niet verplicht).

Het is van belang ouders en leerlingen bij hun profielkeuze in havo 3 tijdig te wijzen op het volgende: mavo- en havo-leerlingen worden bij keuze van een vakkenpakket met slechts één moderne vreemde taal niet geconfronteerd met een wettelijk doorstroomverbod naar het vwo. Zij moeten er echter wel rekening mee houden, dat in vwo 5 en 6 een tweede moderne taal voor het vwo-examen wettelijk verplicht is gesteld en deze (havo-)leerlingen dit moeten repareren. Dat zal meestal maatwerk van de school vragen en ook extra inzet van de leerling.

Enkel de leerlingen die aantoonbaar op basis van de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) en het Inrichtingsbesluit voor ontheffing van een tweede moderne vreemde taal in aanmerking komen, worden daartoe vrijgesteld. Havo-leerlingen die willen doorstromen naar het VWO dienen deze ontheffing tijdig aan te vragen.

Mogelijkheden voor aanvraag ontheffing zoals geregeld in de Wet op het Voortgezet Onderwijs WVO (art. 11 d) en in het Inrichtingsbesluit IB (art. 19, 21, 22, 26e en 26n) kunnen ontstaan in de volgende situaties:

- I. De leerling heeft een stoornis die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis die effect heeft op taal; Waar de tweede moderne vreemde taal niet blokkerend werkt voor het behalen van een diploma, hoeft de ontheffing niet te worden verleend.
- II. De leerling heeft een andere moedertaal dan de Nederlandse taal of de Friese taal.

Het betreft bijvoorbeeld leerlingen van migratieafkomst die onderwijs gevolgd hebben in hun

moedertaal, indien zij in een hoger leerjaar instromen en daarvoor geen Frans en/of Duits hebben gevolgd. Het gaat dus over leerlingen die voor de eerste keer tot een school voor vwo worden toegelaten, direct in de bovenbouw komen en voorheen buiten Nederland vergelijkbaar onderwijs hebben gevolgd. Hiervoor gelden ook de wettelijke regelingen.

- III. De leerling volgt onderwijs in het profiel natuur en techniek of het profiel natuur en gezondheid en het onderwijs in de taal verhindert naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding.

In plaats van de tweede moderne vreemde taal volgt de leerling een ander examenvak met tenminste een studielast van 440 uren. Het programma als geheel wordt dus niet verlicht. Een en ander is geregeld in artikel 26e lid 4 van het Inrichtingsbesluit VO.

In de toelichting geeft de wetgever aan dat met de verplichting voor de tweede moderne vreemde taal en de daaraan gekoppelde ontheffingsmogelijkheden een evenwicht wordt gevonden tussen twee wensen. Enerzijds de wens dat de toegang tot het wetenschappelijk onderwijs gekoppeld is aan brede talenkennis, anderzijds de wens om te voorkomen dat dit leidt tot onnodige blokkades voor leerlingen voor wie het wetenschappelijk onderwijs cognitief haalbaar is maar juist dit ene facet blokkerend kan werken.

Waar de tweede moderne vreemde taal niet blokkerend werkt, hoeft de ontheffing niet te worden verleend. De school kan de ontheffingsbepaling echter niet negeren door af te zien van het maken van een afweging. Mocht de leerling van mening zijn dat de school ten onrechte geen ontheffing verleent, dan kan de leerling zich wenden tot de klachtencommissie.

Verzoek tot ontheffing aanvragen bij de ontheffingscommissie:

Werkwijze en procedure:

- Een ontheffingsverzoek dient tijdens het profielkeuzetraject in de 3e klas van het vwo uiterlijk voor **11 februari 2026** te worden ingediend; Een ontheffingsverzoek voor doorstroom vanuit havo 5 naar vwo 5 dient ook voor 11 februari 2026 te worden ingediend.
- Voor een ontheffingsverzoek voor de ontheffingscommissie wordt gebruik gemaakt van het **aanvraagformulier** op intranet (onderwijs – ontheffingen), dat via het leerlingaccount is in te vullen. Ouders/verzorgers en leerling vullen dit formulier samen in.
- Alle ter zake doende onderzoeksrapporten en bevindingen van externe deskundigen worden daarbij aan de school ter beschikking gesteld.
- De rector/bestuurder legt het verzoek voor advies voor aan de ontheffingscommissie.
- De ontheffingscommissie formuleert op basis van haar afwegingen een voorstel dat wordt voorgelegd aan de rector/bestuurder die het besluit vaststelt.
- Na inwinning van het advies neemt de rector/bestuurder een besluit. Dit besluit wordt uiterlijk 27 maart schriftelijk aan de leerling en ouders/verzorgers meegedeeld en door de leerlingadministratie vastgelegd in Magister. Dit besluit is bindend.

Samenstelling en werkwijze ontheffingscommissie:

De ontheffingscommissie heeft een vaste samenstelling:

- Mevrouw Mariska Punt, conrector onderwijs, voorzitter ontheffingscommissie;
- De heer Donald van Lidt de Jeude, decaan;

- Mevrouw Vera Smit, orthopedagoog leerstoornissen;
- Mevrouw Margret Beekman, hoofd leerlingondersteuning.

De commissie verzamelt met ondersteuning van het bestuurssecretariaat alle relevante informatie. Indien nodig worden leerling en ouders gehoord. De commissieleden raadplegen het leerlingvolgsysteem en vragen informatie op bij leerlingbegeleiders, de betrokken vakdocenten en de coach. Daarbij richt de commissie zich o.a. op gegevens betreffende:

- door de leerling/ouders/verzorgers aangegeven reden;
- de hardnekkigheid van de problematiek, de ernst van bijvoorbeeld de dyslexie;
- de reeds geboden ondersteuning en het effect daarvan;
- de aard en omvang van de inspanningen die de leerling al geleverd heeft;
- capaciteiten en niveau;
- vakadviezen van de docenten;
- schoolloopbaan;
- onderzoeksverslagen enz.

N.B.

*In verband met de te maken profielkeuzes voor de vwo-bovenbouw dienen ontheffingsverzoeken in het schooljaar 2024-2025 uiterlijk voor **11 februari 2026** te worden ingediend.*